

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคัน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ขอบเขตการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือการวิจัย
- 3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

- 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคัน ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 10 คน
- 2) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 บ้านเขาพระ ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน

3.1.2 ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคัน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาพระ ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

3.1.3 ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ศึกษาบริบทการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคัน
- 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคัน
- 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคันให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.4 ขอบเขตเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2567 - เดือนเมษายน 2567

3.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสืบค้นงานวิจัยหรือโครงการทั้งของภาครัฐ เอกชน หน่วยงานและองค์กรที่ผ่านมา สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ วิสาหกิจชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิง ลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลตอบในประเด็นที่ต้องการให้มากที่สุดและ สามารถยืดหยุ่นหรือปรับปรุงคำถามได้ตลอดตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์ โดยนำวัตถุประสงค์หลัก มาแตกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยและจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ แล้วนำไปสร้างเป็นเครื่องมือสัมภาษณ์ ดังนี้

3.2.1 แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดิน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ลักษณะคำถาม ได้แก่ ชื่อนามสกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ

ส่วนที่ 2 แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดิน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 4 ด้าน แต่ละด้านจะ สัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินที่ผ่านมา ปัญหาและ อุปสรรคที่พบเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ ดังนี้

1) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย ผู้นำและสมาชิก การประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับ การดำเนินการ

2) ด้านการเงินและบัญชี ประกอบด้วย วิสาหกิจให้ความสำคัญกับการจัดการ รายได้ และการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการกำหนดที่มาของเงินทุนที่ชัดเจน เปิดเผยข้อมูลให้สมาชิก รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านการผลิต ประกอบด้วย ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการผลิต การทบทวนและการแก้ปัญหา

4) ด้านการตลาด ประกอบด้วย เป้าหมายตลาดที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับการผลิต การวางแผน การประชาสัมพันธ์การขายผลิตภัณฑ์ การจัดสรรกำไร เพื่อตอบแทนและสวัสดิการชุมชน

3.2.2 เครื่องบันทึกเสียงใช้สำหรับบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์แปลผลและทำการสรุป

3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้แนวทางในการดำเนินการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 5 การสร้างแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลและการอภิปรายผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา การรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน ขั้นตอนนี้จะใช้วิธีการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและสังเคราะห์ออกเป็นแนวทางดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเบื้องต้น คือ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคินและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีการดำเนินการ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกได้มีการกำหนดประเด็นจากการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้อง

2) แบบสังเกตแบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีการศึกษาจากบริบทของพื้นที่เป็นเบื้องต้นและร่างประเด็นการสังเกตให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการ โดยได้ติดต่อไปทางประธานกลุ่มในท้องถิ่นที่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคิน ตำบลอุ้มถ้อง อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เก็บข้อมูลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยแนบวัตถุประสงค์ในการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานกับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปข้อมูล จากการศึกษาเป็นประเด็นต่าง และจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จัดเก็บผลการศึกษาของวิสาหกิจชุมชนแต่ละพื้นที่แล้วสรุปตามกรอบแนวคิดที่ ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ศึกษานำผลการศึกษาทั้งหมดมาทำการสอบถามเพื่อยืนยันแนวทางจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางดำเนินงานในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคิน

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลและการอภิปรายผลการศึกษา รวมทั้งแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน บ้านตำนาคินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม และทำการอภิปรายผลการศึกษาต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการวิจัย วิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากการศึกษาจากข้อมูลจำนวนหนึ่ง การวิเคราะห์หรือใช้สถิติไม่ได้ถือว่าเป็นวิธีการวิเคราะห์หลัก แต่เป็นข้อมูลเสริมในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และควรมีความรู้ในเรื่องแนวคิด ทฤษฎีอย่างกว้างขวาง สามารถเชื่อมโยงข้อความและข้อสรุปเป็นกรอบแนวคิดและตีความหมายของข้อมูลได้หลายๆ แบบ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก มาทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ข้อมูลที่รวบรวมมาตีความหมายและตอบคำถามหรือตอบจุดมุ่งหมายของการวิจัย จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในเชิงพรรณนา (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555)

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งนำมาวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจดบันทึก เป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ตลอดกระบวนการวิจัย และการรวบรวมข้อมูลใหม่เพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มารวบรวมประมวลเนื้อหาและสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประกอบการอธิบายข้อมูลที่ได้แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากนั้นผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยการเขียนบรรยายถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นหลักกับประเด็นย่อย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการตีความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดและทฤษฎีที่ทำการศึกษา โดยสรุปผลข้อมูลแบบการบรรยายเชิงพรรณนา